

SELV-EVALUERING

Glamsbjerg Efterskole 2016/2017: Elevfastholdelse

Gitte Jørgensen

Forord

I skoleåret 2016/2017 har vi haft fokus på elevfastholdelse. Vi har igennem nogle år syntes, at for mange elever holdt op på skolen, især i sensommeren og efteråret.

Det har på det nærmeste været umuligt for os at finde en tendens i begrundelserne for, at nogle elever vælger at stoppe på efterskolen. De angivne årsager har været mange og forskellige, men yderst sjældent har der været kritik af skolen. Det har mere været noget i retning af "Efterskole var alligevel ikke mig" og "Det er for hårdt at skulle være sammen med så mange mennesker hele tiden". Dertil kommer elever med hjemvé, hvor hverken de eller forældrene tror, at det går over, samt elever med (større) psykiske problemer.

Der er flere grunde til, at det er relevant at prøve at finde ud af, hvordan vi fastholder frafaldstruede elever:

- Skolens økonomi
- Skolens ressourcer ifm. optag af nye elever i stedet for de, der er stoppet
- Elevholdets følelse af at blive valgt fra, eller nogle elevers følelse af, at det er dem, der er mærkelige, når de nævnte årsager ikke er problemer for dem.
- De elever, der holder op, er ofte dem, der har meget brug for en hel masse af det, efterskolen kan give dem.

Hvad har vi gjort?

Hvis der havde været et par entydige problemer ved Glamsbjerg Efterskole blandt de angivne årsager, havde vi haft noget at arbejde med, noget vi kunne forsøge at forbedre. I stedet for har vi valgt at iværksætte forskellige tiltag, som tilsammen måske kan medvirke til, at færre elever holder op i løbet af skoleåret.

Vi har besluttet

- At have aftenvalgfag 3 gange om ugen, og eleverne skal have aftenvalgfag minimum en gang ugentligt.
- At der er 3 aftenlærere i første halvår på de aftener, hvor der er valgfag.
- At huslærerne ringer til alle forældre i begyndelsen af september for at vise interesse og høre om der er noget, der bekymrer dem.
- At introducere muligheden for at få samtaler hos Liselotte (familieterapeut) tidligere på skoleåret.
- At oprette pige grupper tidligere på skoleåret.

Derudover har vi har flere andre tiltag, som vi i første omgang ikke havde tænkt på i forbindelse med projekt elevfastholdelse, men som måske alligevel har en betydning for dette område også:

- Vi har øget vores fokus på det forpligtende fællesskab
- Eleverne på hhv. livsstil- og designlinjen har planlagt og forestået emnedage for hele skolen.
- Alle elever har fået en GFE-trøje ved skolestart

Evaluering af tiltag til elevfastholdelse

Selvevalueringen skal foretages med udgangspunkt i skolens værdigrundlag, og man kan godt tillade sig at sige, at vores fokus på det forpligtende fællesskab og skolens værdigrundlag er to sider af samme sag.

Vi har evalueret i personalegruppen på møder i november og marts og kunne allerede i november konstatere, at vi havde langt mindre frafald end vi har haft i de foregående år. I forbindelse med skolens generalforsamling i marts kunne vi offentliggøre et frafald på under 10 % (landsgennemsnittet), som var vores erklærede mål.

Efterskolens værdigrundlag:

Glamsbjerg Fri- og Efterskole vedkender sig de grundtvig/koldske tanker om menneskelivet og skolelivet som udgangspunkt for efterskolens værdigrundlag:

- Vores grundholdning er, at mennesker er forskellige, og at der i denne forskellighed ligger en stor styrke.
- Vi mener, at mennesker har brug for positive oplevelser af egne kræfter og evner. Vi ønsker derfor at stimulere de unge menneskers selvværd ved at give den enkelte passende udfordringer så vel fagligt som menneskeligt, ligesom vi ønsker at udvikle det hele menneske.
- Efterskolelivet er et forpligtende anliggende for såvel skolens ansatte som for de unge mennesker, der skal opleve et værdifuldt fællesskab, hvor de gennem medindflydelse og medansvar oplever sig selv som en vigtig del af helheden.

Forskellighed er en styrke

At skolen betragter menneskers forskellighed som en styrke er en holdning, vi ofte sætter i tale over for eleverne, og vi arbejder løbende med deres tolerance og empati.

I begyndelsen af skoleåret gjorde vi meget ud af teambuilding-øvelser, der netop havde til formål at vise eleverne, at de hver i sig kunne bidrage med noget værdifuldt til fællesskabet, og at det var en fordel, at de havde forskellige styrkeområder.

Konfliktstof på husmøderne i starten af skoleåret har vi også tacklet ved at fokusere på, at mennesker er forskellige, men alle har ret til at blive respekteret, lyttet til og behandlet godt.

Eksempelvis kan en hård tone godt være accepteret i en gruppe, ja, endda opfattes som sjov, mens andre elever kan føle sig hånet eller talt ned til, når denne tone anvendes over for dem. Derfor er alle elever forpligtet til at være lydhøre over for hinandens forskelligheder.

Vi har taget en del diskussioner med nogle af eleverne om det rimelige eller urimelige i at vælge andre fra. Nogle elever giver udtryk for det synspunkt, at det kan være ok at hænge andre ud på de sociale medier, hvis man ikke kan lide dem, eller hvis de har dummet sig. Vi insisterer naturligvis på det modsatte, og kan vi ikke overbevise eleverne, må vi forbyde dem at omtale andre på de sociale medier.

I samme boldgade har vi haft diskussioner med nogle af eleverne om deres fravalg af at sidde sammen med nogen, de ikke snakker med, når vi spiser. Vi har prøvet at forklare dem, at deres horisont bliver større i mødet med folk, der er forskellige fra dem selv, og vi har måttet indføre den regel, at bordene i spisestuen fyldes op fra den ene ende, så der ikke opstår "huller" omkring mindre populære elever.

Den gruppe af elever, vi har haft sværest ved at overbevise, synes, at de kommer os i møde, når de vælger at undgå elever, de har haft en konflikt med. I vores optik kan det kun være en midlertidig løsning, indtil gemytterne har lagt sig, og herefter må vi insistere på, at alle kan samarbejde på efterskolen.

Samme gruppe elever er i øvrigt hurtige til at få inddraget deres forældre i problematikkerne, så vi har brugt en del tid på at tale i telefon med forældre, der har brug for at få forklaret, at der som oftest er flere sider af sagen, men vi er overbeviste om, at den tid er givet godt ud.

Positive oplevelser af egne evner, passende udfordringer og øget selvværd?

Når vi gerne vil give eleverne positive oplevelser af deres egne evner og øget selvværd, er vi nødt til at kigge på, hvor den enkelte har brug for at blive udfordret og på zonen for nærmeste udvikling.

Enkelte af vores elever har meget svært ved de boglige fag og har mange nederlag med i bagagen. Her prøver vi naturligvis at kortlægge baggrunden for deres vanskeligheder for at forsøge at hjælpe dem så godt som muligt. Har vi mistanke om ordblindhed, lader vi eleverne teste, hvis de ønsker det. For nogen er det en lettelse at få sat ord på problematikken, for andre kan ordblindhed føles som endnu en ting, de skal slås med. Vi forsøger at vise dem, at de nu kan få nogle værktøjer til hjælp med det faglige.

Derudover har vi haft støtte på vores 9. klasse i indeværende skoleår. Det har været en stor hjælp for nogle af de udfordrede elever, mens andre slet ikke har villet gøre brug af støtten, fordi de synes, at det så bliver åbenlyst for alle, at de har faglige problemer.

En mindre gruppe af elever har haft et ønske om at tabe sig og få en sundere livsstil. De har gået på et hold hos vores køkkenchef og kostvejleder, og en del af dem har opnået det ønskede væggtab. Det har givet stolthed og været et godt boost til selvværdsfølelsen. Andre har ikke været motiverede nok eller fået den nødvendige opbakning hjemmefra, og så er det spørgsmålet om det er godt for dem at deltage i, for vægtens rutcheture kan måske være med til at give dem følelsen af nederlag eller dårlig samvittighed.

En god del af vores elever har fået positive oplevelser af egne evner, fordi efterskolen kan noget særligt sammenlignet med det almindelige skolesystem, og fordi vi har prioriteret at udnytte dette.

Vores tosprogede elever har givet den gas på fodboldlinjen, de har været i praktik i forbindelse med deres DOSO-opgave, og de har oplevet at være en værdifuld hjælp for pedellen, - alt sammen aktiviteter, hvor det er muligt at brillere med andre kompetencer end de rent sproglige. De har naturligvis også fået en lang række sproglige udfordringer, bl.a. har de vist PowerPoint og fortalt til morgensang, så resten af skolen har fået et indblik i deres særlige baggrund og opvækstvilkår.

En del af vores elever har haft som erklæret mål, at de gerne ville blive bedre til at turde sige noget i forsamlinger, fx i klassen, og mange af disse har nået deres mål. De oplever, at de kan udtrykke sig i undervisningen og på husmøderne, og de fleste af vores elever har desuden en masse positive oplevelser med at være rundvisere for gæster på skolen.

Mange elever er blevet gode til at tage ansvar i forbindelse med aktiviteter og arrangementer. Livsstilspiloterne har planlagt og forestået en fælles idræts- og legeleg for både friskolen og efterskolen, designlinjen har planlagt juleridag, musiklinjen optræder ved forskellige arrangementer, og kokkelinjen sørger for lækre anretninger ved forskellige lejligheder. Alt sammen muligheder for de elever, der vil udfordres og tage et ekstra medansvar for at det lykkes.

I vores opgaveuge, hvor 9. klasserne laver projektopgave, og 10. klasserne laver DOSO, oplever vi ligeledes, at elever, som i dagligdagen er lidt tilbageholdende, enten fagligt eller socialt, viser nye sider af sig selv. De skal muligvis have noget mere hjælp og vejledning, men det giver vores skoleform jo også mulighed for, fordi der er lærere på tilsyn både eftermiddag og aften. Elever, der er direkte bange for at fremlægge, kan få lov at fremlægge i mindre eller meget små grupper, mens andre elever fremlægger for hele holdet. Ugen sluttes af med en forældredag lørdag, hvor eleverne fremviser resultatet af ugen arbejde ved hver deres stand. Det motiverer eleverne til at yde noget ekstra og viser dem, at de kan noget, og at det føles godt at have gjort sig umage.

Det forpligtende fællesskab

Der er allerede skrevet en del om det forpligtende fællesskab i de foregående afsnit, men her skal nævnes et par eksempler mere.

I Musicalugen bidrager hver enkelt elev med det, han eller hun er god til, og ingen af opgaverne eller arbejdsfunktionerne kan undværes. Det er en god vitaminindsprøjtning til fællesskabsfølelsen, at alle arbejder mod det samme mål, som de i øvrigt bliver meget stolte af.

Det gælder også mange af skolens øvrige aktiviteter, at eleverne oplever fællesskab og vigtigheden af at bidrage til det.

I elevhusene er hver enkelt elev en vigtig del af helheden, både for husets sammenhold og for de praktiske opgaver, der er fordelt mellem eleverne i huset.

Hvis eleverne på et værelse ikke fungerer sammen, kan en flytning komme på tale, og i mange tilfælde involverer det de øvrige elever i huset, der også må indgå i flytteplanerne. Her oplever eleverne, at de alle sammen må bidrage og måske gå på kompromis med egne ønsker for at alle kan have det godt. Det kan godt være en svær proces, men ikke desto mindre synes vi, at der finder en vigtig læring sted undervejs.

Det er kommet for at blive

Mens det ovenstående kan betragtes som en fast bestanddel af det at drive efterskole på GFE, som vi blot har øget fokus på i forbindelse med elevfastholdelse, har vi som tidligere nævnt også indført nye tiltag, som var tænkt til at kunne virke positivt i forhold til at fastholde eleverne.

At der var en efterskoletrøje til hver elev ved skolestart, har vi oplevet som noget meget positivt. Trøjerne er et symbol på fællesskabet, og elever, der er kommet til i løbet af skoleåret, har næsten ikke kunnet vente med at få en trøje.

Det har ligeledes været en positiv oplevelse med huslærernes opringninger til elevernes forældre i begyndelsen af september. Forældrene har oplevet en oprigtig interesse fra skolens side, og huslærerne har fået oplysning om evt. bekymringer, de kunne sætte fokus på.

Aftenvalgfag er også - af flere grunde - et tiltag, der er kommet for at blive. Når valgfag ligger om aftenen har næsten alle elever mulighed for at vælge det, uden at skulle vælge andre fag fra. Aftenvalg bidrager til fællesskabet og kan være med til at få tilbageholdende elever "ud af hulerne", fordi vi forlanger, at man skal have mindst ét aftenvalgfag om ugen.

Når der er aftenvalgfag, har vi 3 lærere på aftentilsyn, for det er vigtigt for os, at der også er tid til de elever, der ikke har aftenvalgfag, dels for at tilbyde lektiecafé og aktiviteter, dels for at kunne lytte og snakke med dem, der har brug for det.

Efterskolen har igennem et par år haft samarbejde med en familieterapeut til de elever, der har ønsket at snakke med en voksen, der hverken var forældre eller lærer. I dette skoleår har vi introduceret elever for denne mulighed tidligere på året, end vi plejer, og det er der en del, der har benyttet sig af. Samme terapeut har også forestået samtalegrupper for piger, men tidspunktet skal nok ligge lidt senere på året fremover, for pigerne var ikke så gode til at komme på banen.

Hvad vil vi gøre endnu bedre?

Som det måtte fremgå af ovenstående, vil vi blive med at gøre brug af de fokusområder, der allerede er en naturlig del af skolen og dens værdier, og vi vil ligeledes fortsætte med de tiltag, vi indførte i 2016/2017.

Vi skal blive bedre til at fordele aftenvalgfagene, så den samme lærer ikke har aftenvalgfag flere kvartaler i træk. Det er nemlig vigtigt for lærerne, at de også føler, at de bidrager til det almindelige aftenliv på skolen, og at de kan være der for eleverne, ikke bare som valgfagslærere, men som tilsynslærere.

Næste skoleår har vi mulighed for at være 3 lærere på aftentilsyn hver aften, og det vil vi prioritere. Det giver nemlig gode muligheder for både aftenvalgfag og fælles aktiviteter, samt for at kunne være der for den enkelte elev, hvis der er brug for det.

Vi vil også have fokus på fællesskabet i forbindelse med skolens måltider og vænne eleverne til fra skoleårets start, at man fylder et bord op fra den ene ende, og altså ikke kan vælge elever fra, som man ikke følger, at man har så meget til fælles med.

Næste skoleår indfører vi desuden nye regler i forbindelse med mobiltelefoner og smartphones. Spisesalen gøres til mobil-frit område, og eleverne afleverer deres telefoner sammen med deres pc'er kl. 22. Formålet med disse tiltag kan siges med ét ord: Nærvær.